

Komparácia *Predpisov na správne zachovávanie Apoštolskej konštitúcie SAPIENTIA CHRISTIANA a Aplikáčnych noriem na verné zachovávanie Apoštolskej konštitúcie VERITATIS GAUDIUM* a ich prínos pre štúdium morálnych hodnôt (IV)¹

4. časť

prof. ThDr. Marek Petro, PhD.

<https://orcid.org/0000-0003-2024-9981>

Abstract: *Drawing on the Second Vatican Council, the apostolic constitutions SAPIENTIA CHRISTIANA (15.04.1979) and VERITATIS GAUDIUM (08.12.2017) accentuate that the students at universities should be truly outstanding in learning, ready to shoulder major duties in society and to witness to the faith before the world.² In the previous issues of the COLLECTANEA LECTIONUM THEOLOGICARUM (CLT VII – CLT XVII) we compared the abovementioned constitutions and provided novel impulses for a permanent formation of priests. This and the following papers (published as a continuation) will compare the Norms of Application for the Correct Implementation of the Apostolic Constitution SAPIENTIA CHRISTIANA and Norms of Application for the Correct Implementation of the Apostolic Constitution VERITATIS GAUDIUM and highlight their contribution to the study of moral values that are essential for a well-rounded and sustainable development of society.*

¹ Štúdiá vznikla ako výstup riešenia projektu KEGA 030PU-4/2022 s názvom *Design of teaching materials for university study of relevant moral values with a focus on allround and sustainable development of society.*

² Cf. GE 10.

Key words: *Education. Moral values. Personal development. Society. Interpersonal relations. Sapientia Christiana. Veritatis Gaudium.*

Abstrakt: *Apoštolské konštitúcie SAPIENTIA CHRISTIANA (15.04.1979) a VERITATIS GAUDIUM (08.12.2017) odvolávajú sa na Druhý vatikánsky koncil zdôrazňujú aby študenti na univerzitách boli formovaní na ľudí skutočne vynikajúcich vo vede, pripravených na náročné povinnosti v spoločnosti a na svedkov viery vo svete.³ V predchádzajúcich častiach zborníka COLLECTANEA LECTIONUM THEOLOGICARUM (CLT VII – CLT XVII) sme komparovali vyššie spomenuté apoštolské konštitúcie s extrahovaním nóva pre permanentnú kňazskú formáciu. V tejto a ďalších štúdiách (na pokračovanie) porovnáme Predpisy na správne zachovávanie Apoštolskej konštitúcie SAPIENTIA CHRISTIANA a Aplikčné normy na verné zachovávanie Apoštolskej konštitúcie VERITATIS GAUDIUM a ich prínos pre štúdium morálnych hodnôt, ktoré sú nevyhnutné pre všestranný a trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti.*

Kľúčové slová: *Vzdelávanie. Morálne hodnoty. Osobnostný rozvoj. Societa. Interpersonálne relácie. Sapientia christiana. Veritatis gaudium.*

*(Pokračovanie z COLLECTANEA
LECTIONUM THEOLOGICARUM XXI, III/2023)*

Úvod

Ak má byť napredovanie a budovanie akejkoľvek civilizácie, úspešné, musí byť zakotvené v takých hodnotách, ktoré sú zmysluplné, funkčné a fixne zakorenené v pravidlách fungovania society.

Pri zdôvodňovaní rozličných politických, spoločenských, ekonomických či prírodovedeckých krokoch a rozhodnutiach môžeme nezriedka počúvať o zakotvení, či obrane takzvaných

³ Porov. GE 10.

európskych hodnôt, ktoré majú byť zárukou správneho základu a východiska pre budovanie kvalitnej a prosperujúcej spoločnosti.⁴

Z druhej strany zas, výraz európske hodnoty sa používa často veľmi nekonkrétne, akoby bolo všeobecne zrejmé, čo sa pod tým myslí, no jednoznačné všeobecne používané definovanie týchto hodnôt neexistuje.

Z toho logicky vyplýva, že neexistuje ani ich vedecké a objektívne platné zdôvodnenie a potvrdenie. Paradoxom je, že tieto európske hodnoty sú nejakým činom spontánne považované za akýsi základ správneho fungovania medziľudských vzťahov v rôznych oblastiach a úrovniach spoločnosti. Z tohto hľadiska sa tieto hodnoty implicitne vnímajú ako normy, podľa ktorých možno hodnotiť úroveň rôznych štátnych, kultúrnych ba i náboženských spoločenstiev a systémov vo svete.

Je prirodzené, že spomínané hodnoty, ak si majú zachovať ambíciu byť spoľahlivým základom pre rozvoj spoločnosti, musia byť jasne zdôvodnené, pomenované, aby následne mohli byť vovedené do praktického života a stať sa základom pre rozvoj všetkých oblastí, ktoré tvoria spoločnosť.⁵

V živote sa možno stretnúť z rozličnými, často až hraničnými okolnosťami, ktorých úspešné riešenie vyžaduje práve správne životné postoje.⁶

Nová doba so sebou prináša aj nové či už zdravotné, pracovné, sociálne, ale aj politické problémy, s ktorými sa človek potrebuje nevyhnutne správne vysporiadať (napr. v blízkej minulosti COVID-19 a v súčasnosti vojna na Ukrajine, či ďalšie nepokoje, zasahujú všetky spomínané sféry).

⁴ ORENIČ, P.: História a súčasne výzvy pre Katolícke školy na Slovensku. In: *Theologos*, Prešov: Gréckokatolícka teologická fakulta, 1/2023, s. 67.

⁵ POPOVIČ, J.: *Cirkvi sui iuris v CCEO*. Prešov : Gréckokatolícka teologická fakulta, 2022. - s. 58.

⁶ DANCÁK, P. – ORENIČ, P. – CHIFOR, A.: Historicko-filozofická reflexia princípu dvojitého efektu v kontexte praxe pomáhajúcich profesií. In: BEŇO, P. – KNAPIK, A. – ROTTERMUND, J. – ŠRAMKA, M.: *Covid-19 and its Impacts on Health, Helping Professions and New Technologies*. Katowice 2021, p. 243-251.

Bez spoľahlivého riešenia takýchto životných problémov jednotlivcov nemožno očakávať pozitívny a úspešný vývoj celej spoločnosti.⁷

Cieľom tejto štúdie (na pokračovanie) je komparácia *Predpisov na správne zachovávanie Apoštolskej konštitúcie SAPIENTIA CHRISTIANA* a *Aplikačných noriem na verné zachovávanie Apoštolskej konštitúcie VERITATIS GAUDIUM* a ich prínos pre štúdium, výskum a selekciu morálnych hodnôt, ktoré sú nevyhnutné pre všestranný a trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti, zodpovedajú fungovaniu sveta a sú v súlade s potrebami človeka i spoločnosti.

Nádejame sa, že aj táto štúdia prispeje k verifikácii relevancie týchto hodnôt, aby následne mohol byť zostavený zmysluplný systém etických hodnôt, ktorý môže spoľahlivo tvoriť základ rozvoja spoločnosti. Takýto systém má byť neodmysliteľným obsahom vysokoškolského štúdia, aby tak mohol byť nosným základom pre štúdium v humanitných, spoločenských, ale aj prírodných vedách.

Komparácia PRVÝCH ČASTÍ

Oba porovnávané dokumenty, *Predpisy na správne zachovávanie Apoštolskej konštitúcie SAPIENTIA CHRISTIANA*⁸ i *Aplikačné normy na verné zachovávanie Apoštolskej konštitúcie VERITATIS GAUDIUM*⁹, obsahujú v *Prvej časti* po desať kapitol. V PnSZ AK SCH má *Prvá časť* názov *Spoločné normy* a v ANnVZ AK VG *Všeobecné normy*. Jednotlivé kapitoly sú v PnSZ AK SCH i v ANnVZ AK VG číslované rímskymi číslicami od I do X. V tomto príspevku skomparujeme *IV. kapitolu* prvých častí, ktorá v PnSZ AK SCH aj v ANnVZ AK VG nesie jednotný názov *Študenti*.¹⁰

⁷ BUZALIC, A. – DANCÁK, P. – CHIFOR, A.: Fenomenologická reflexia pandémie ako naliehavá súbežná reflexia nad zmyslom vecí a života. In: DANCÁK, P. – ŠOLTÉS, R. – PORUBEC, D. (eds.): *Disputationes quodlibetales* Prešov: Gréckokatolícka teologická fakulta, 2022. p. 6-21.

⁸ Odtiaľ budeme v texte používať skratku PnSZ AK SCH.

⁹ Odtiaľ budeme v texte používať skratku ANnVZ AK VG.

¹⁰ Kapitola *Študenti* je v oboch apoštolských konštitúciách rovnomenná a je

COLLECTANEA LECTIONUM THEOLOGICARUM XXII

PREDPISY NA SPRÁVNE ZACHOVÁVANIE APOŠTOLSKEJ KONŠTITÚCIE "SAPIENTIA CHRISTIANA"¹¹

APLIKAČNÉ NORMY NA VERNÉ ZACHOVÁVANIE APOŠTOLSKEJ KONŠTITÚCIE VERITATIS GAUDIUM¹²

1. časť SPOLOČNÉ NORMY

IV. Študenti (Ap. konšt. čl. 31 – 35; Predpisy čl. 24 – 27)

Čl. 24.

§ 1. Legitímne svedectvo podľa normy čl.31 Konštitúcie:

1o o životných mravoch klerikom a študentom posvätných vied dáva vlastný ordinár alebo jeho zástupca; ostatným cirkevná osoba;

2o o predchádzajúcich štúdiách je študijný výkaz, ktorý sa vyžaduje podľa normy čl.32 Konštitúcie.

PRVÁ ČASŤ VŠEOBECNÉ NORMY

IV. kapitola Študenti (Ap. konšt. čl. 31 – 35; Aplikračné normy čl. 26 – 29)

Čl. 26.

§ 1. Podľa čl. 31 tejto konštitúcie predpísané svedectvo:

1.° o morálnom živote dáva kňazom, seminaristom a zasväteným osobám ich ordinár alebo hierarcha, superior alebo nimi poverená osoba; iným zvyčajne nejaký cirkevný zamestnanec;

2.° o predchádzajúcich štúdiách poskytuje diplom o absolvovaní štúdia, ktorý sa vyžaduje podľa čl. 32 konštitúcie.

skomparovaná v: PETRO, M.: Komparácia Apoštolských konštitúcií Sapientia Christiana a Veritatis Gaudium a ich prínos pre vzdelávanie kňazov 5 [electronic] / In: *Collectanea lectionum theologiarum XI.* [electronic] / Rec. Cyril Hišem, Karel Sládek, Peter Tirpák. - Uzgorod : PATENT, 2020. s. 6 – 13. - ISBN 978-617-589-194-0. Petro Marek (100%).

¹¹ Posvätná kongregácia pre katolícku výchovu podľa normy čl.10 Apoštolskej konštitúcie Sapientia Christiana podáva cirkevným univerzitám a fakultám nasledujúce predpisy, ktoré treba verne zachovávať.

¹² Kongregácia pre katolícku výchovu podľa čl. 10 apoštolskej konštitúcie Veritatis gaudium predkladá cirkevným univerzitám a fakultám nasledujúce aplikačné normy a nariaďuje, aby sa verne dodržiavali.

§ 2. Pretože štúdiá požadované pri vstupe na univerzitu sa v rozličných krajinách medzi sebou líšia, fakulta má právo a povinnosť vyskúšať, či mali všetky predmety, ktoré práve fakulta pokladá za nevyhnutné.

§ 3. Na fakultách posvätných vied sa vyžaduje primeraná znalosť latinského jazyka, aby študenti mohli rozumieť a používať pramene týchto vied a cirkevné dokumenty.¹³

§ 4. Ak niektorý predmet vôbec nebol prednášaný, alebo bol prednášaný len nedostatočne, fakulta má žiadať, aby toto štúdium bolo v primeranom čase doplnené a potvrdené skúškou.

Čl. 25.

§ 1. Okrem riadnych študentov alebo tých, ktorí chcú dosiahnuť akademické stupne, môžu byť prijatí aj mimoriadni študenti podľa noriem určených v štatútoch.

§ 2. Študent ako riadny môže byť prijatý iba na jednu fakultu.

Čl. 26.

Prechod študenta z jednej fakulty na inú sa môže uskutočniť iba na začiatku akademického roka alebo semestra po dôkladnom preskúmaní jeho akademického a disciplinárneho stavu; tak, aby nik nebol pripustený k akademickým stupňom, kým neabsolvuje všetko, čo sa vyžaduje na

§ 2. Pretože štúdiá požadované pre prijatie na univerzitu sa v rozličných krajinách líšia, fakulta má právo a povinnosť preskúmať, či podľa svedectva študenti absolvovali všetky predmety, ktoré fakulta pokladá za nevyhnutné.

§ 3. Na fakultách posvätných vied sa vyžaduje primeraná znalosť latinského jazyka, aby študenti mohli pochopiť a využívať textové pramene týchto vied a cirkevné dokumenty (porov. *Optatam totius*, 13: AAS 58 [1966], 721; *Pauli VI Romani Sermo*: AAS 68 [1976], 481 n.).

§ 4. Ak niektorý predmet nebol vôbec alebo bol len čiastočne absolvovaný, musí fakulta požadovať doplnenie nedostatočného štúdia v primeranom čase a jeho potvrdenie skúškou.

Čl. 27.

Okrem riadnych študentov, ktorí chcú dosiahnuť akademické stupne, môžu byť prijatí aj mimoriadni študenti, ktorí budú navštevovať semináre, podľa noriem určených v štatútoch.

Čl. 28.

Prechod študenta z jednej fakulty na inú sa môže uskutočniť iba na začiatku akademického roka alebo semestra po dôkladnom preskúmaní jeho akademického a disciplinárneho statusu. Nik nemôže byť pripustený k získaniu akademického stupňa, pokiaľ neabsolvuje všetko, čo sa na

¹³ Porov. DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, Dekrét o kňazskej výchove *Optatam totius* 13: AAS 58 (1966), 721 /EV I, 799/ 721 a PAVOL VI., *Chirographum Romani sermonis*: AAS 68 (1976), 481 a nasl.

COLLECTANEA LECTIONUM THEOLOGICARUM XXII

dosiahnutie toho stupňa podľa štatútov fakulty.

dosiahnutie toho stupňa vyžaduje podľa štatútu a študijného poriadku fakulty.

Čl. 27.

V normách, ktoré majú stanoviť suspendovanie alebo vylúčenie študenta z fakulty, nech je rozhodne dané právo študentovi brániť sa.

Čl. 29.

Pri stanovovaní noriem ohľadom prerušenia štúdia alebo vylúčenia študenta z fakulty má byť zachované jeho právo na obhajobu.

Komparácia

Obsahy článkov štvrtých kapitol v pvej časti sa v PnSZ AK SCH začínajú číslovaním 24 a v ANnVZ AK VG číslovaním 26.

V štvrtej kapitole komparovaných dokumentov je v PnSZ AK SCH a v ANnVZ AK VG zhodne po štyri články, ktoré sú číslované v PnSZ AK SCH od č. 24 do č. 27 a v ANnVZ AK VG od č. 26 do č. 29.

Články 24 v PnSZ AK SCH a 26 v ANnVZ AK VG hovoria obsahovo zhodne o legitímnom, resp. predpísanom svedectve pre študentov. Všetky s tým spojené náležitosti sú v oboch komparovaných článkoch uvedené v paragrafoch, ktorých počet je v oboch prípadoch identický. V tret'om paragrafe sa na fakultách posvätných vied vyžaduje primeraná znalosť latinského jazyka, pričom sa tento paragraf odvoláva na dokument Druhého vatikánskeho koncilu Dekrét o kňazskej formácii OPTATAM TOTIUS.

Články 25 v PnSZ AK SCH a 27 v ANnVZ AK VG hovoria o riadnych a mimoriadnych študentoch. Článok 25 v PnSZ AK SCH je rozdelený na dva paragrafy. Druhý paragraf proklamuje, že riadny študent môže byť prijatý iba na jednu fakultu. V ANnVZ AK VG toto tvrdenie nenájdeme.

Články 26 v PnSZ AK SCH a 28 v ANnVZ AK VG obsahovo zhodne hovoria o možnostiach prechodu študenta z jednej fakulty na druhú.

Články 27 v PnSZ AK SCH a 29 o stanovení podmienok (noriem) na prerušenie, resp. vylúčenie študenta, pričom ten má právo na obhajobu.

(*Pokračovanie v COLLECTANEA
LECTIONUM THEOLOGICARUM XXIII, II/2024*)

Zoznam bibliografických odkazov

- BUZALIC, A. – DANCÁK, P. – CHIFOR, A.: Fenomenologická reflexia pandémie ako naliehavá súbežná reflexia nad zmyslom vecí a života. In: DANCÁK, P. – ŠOLTÉS, R. – PORUBEC, D. (eds.): *Disputationes quodlibetales* Prešov: Gréckokatolícka teologická fakulta, 2022. p. 6-21. ISBN 978-80-555-3024-6.
- CODEX CANONUM ECCLESiarUM ORIENTALIUM (1990), Rím : Vidavnictvo OO. Vasilijan, 1993, 845 s.
- CODEX IURIS CANONICI (1983), Bratislava : KBS, 1996, 894 s.
- DANCÁK, P. – ORENIČ, P. – CHIFOR, A.: Historicko-filozofická reflexia princípu dvojitého efektu v kontexte praxe pomáhajúcich profesií. In: BEŇO, P. – KNAPIK, A. – ROTTERMUND, J. – ŠRAMKA, M.: *Covid-19 and its Impacts on Health, Helping Professions and New Technologies*. Katowice 2021, p. 243-251. ISBN: 987-83-7509-429-9
- DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL: Deklarácia o kresťanskej výchove GRAVISSIMUM EDUCATIONIS (1965) /GE/. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/druhy-vatikansky-koncil/c/gravissimum-educationis>.
- DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL: Dekrét o kňazskej formácii OPTATAM TOTIUS (1965) /OT/. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/druhy-vatikansky-koncil/c/optatam-totius>.

COLLECTANEA LECTIONUM THEOLOGICARUM XXII

CONGREGATION FOR THE DOCTRINE OF THE FAITH: Instruction DONUM VERITATIS on the Ecclesial Vocation of the Theologian. In: http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19900524_theologian-vocation_en.html.

FRANTIŠEK: Apoštolská konštitúcia pápeža Františka VERITATIS GAUDIUM o univerzitách a cirkevných fakultách (2017) /VG/. Trnava : SSV, 2018, 92 s. ISBN 978-80-8161-329-6.

JÁN PAVOL II.: Apoštolská konštitúcia SAPIENTIA CHRISTIANA o štúdiu na cirkevných univerzitách a fakultách (1980) /SCH/. Trnava : SSV, 1999, 76 s. ISBN 80-7162-278-8.

ORENIČ, P.: História a súčasne výzvy pre Katolícke školy na Slovensku. In: *Theologos*, Prešov: Gréckokatolícka teologická fakulta, 1/2023, s. 61-71.

PETRO, M.: Komparácia Apoštolských konštitúcií Sapientia Christiana a Veritatis Gaudium a ich prínos pre vzdelávanie kňazov 2 [electronic] / In: *Collectanea lectionum theologiarum VIII* [electronic] / Rec. Cyril Hišem, Karel Sládek. - Varšava : Wydawnictwo Respect, 2019. - ISBN 978-83-950824-3-6. - S. 5-14. Petro Marek (100%)

POPOVIČ, J.: *Cirkevi sui iuris v CCEO*. Prešov : Gréckokatolícka teologická fakulta, 2022, 176 s. ISBN 978-80-555-2927-1.